

Engin Erkiner: İki gün önce Vamik Volkan'ın Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile görüştüğü haberi yayınlandı. Volkan, içinde eski bir MİT mensubunun da bulunduğu bir heyetle birlikte Cumhurbaşkanı ile görüşmüş. Görüşme hakkında açıklama yapılmamış olmakla birlikte, ne görüşüldüğünü tahmin etmek zor değil...

Bu tür görüşmeleri Vamik Volkan ilk kez de yapmıyor.

Çeşitli ülkelerdeki sorunlar hakkında devlet yetkilileriyle görüşüyor. Ek olarak, ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından da sık sık görüşlerine başvuruluyor.

Vamik Volkan Kıbrıslı bir Türktür, İstanbul'da okumuştur ve yıllardır ABD'de yaşamaktadır.

Kitle psikolojisiyle ilgili kitapları vardır. Bunlardan birkaç tanesini Almanca baskılarından okumuştum. Kitaplarında yer alan çok sayıda uzun makale arasında Atatürk'ün ve Abdullah Öcalan'ın psikolojik çözümlemeleri de yer alır.

Almanca adıyla “**Das Versagen der Diplomatie**” (Diplomasinin Başaramadığı, olarak çevrilebilir) ilginç bir kitaptır.

Volkan'ı öncelikle kitle psikolojisi ilgilendirir.

Konu görece yenidir ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkmıştır.

Hareket noktası Alman nazizmidir.

Çıkış sorusu, “bu halk nasıl bu hale geldi?” olarak ifade edilebilir.

Evet, Naziler kaliteli bir kadroya sahiptiler. Destekçileri arasında değişik bilim dallarında Nobel ödülü kazanmış olanlar (Heisenberg gibi), ünlü filozoflar (Heidegger gibi) vardı. Naziler darbeyle iktidarı ele geçiren bir grup değildi. Tabandan örgütlenen bir gençlik ve alternatif hareketti. (Terimler Propaganda Bakanı Goebbels'e aittir).

Savaştan sonra Adorno ile başlayarak öncelikle Nazilere değil, halka bakılmaya başlandı. Nazilerin yeni propaganda teknikleri, ince terör yöntemleri vardı, ama Alman halkı da bunları kolayca sindirebilecek durumdaydı.

Halk bu hale nasıl gelmişti?

Adorno bu sorunun cevabını ararken, 1931'de, Naziler iktidarı ele geçirmeden iki yıl önce Frankfurt Okulu'ndan Horkheimer ve Fromm'un yaptığı bir araştırmadan yararlanır.

İki bilim insanı Almanya işçi sınıfı içinde geniş bir anket yaparlar. Vardıkları sonuç şudur: İşçilerde güçlü bir otorite özlemi vardır ve eğer Naziler iktidarı ele geçirirlerse, bu sınıf önemli bir direniş göstermeyecektir.

Adorno, bu otorite özleminin kökenini araştırır ve bunu da Alman aile yapısında bulur. Otoriteye uymak ve verilen görevi sorgulamadan yerine getirmek bu aile yapısının esasıdır. (Adorno'nun **Otoriter Kişilik** adlı yapıtına bakınız)

Bu çözümleme iki nedenle yeterli değildir:

Birincisi: Adorno, Freud'un yöntemini kullanmakta ve kitle psikolojisini bireyden hareket ederek açıklamaktadır. Kitle, çok sayıda birey demek değildir. Kitle, tek tek bireylerin toplamından başka bir psikolojiye sahiptir.

İkincisi: İnsan hayatında iki önemli sosyalizasyon vardır. Çocuklukta aile içinde geçirilen sosyalizasyon ve toplumda geçirilen sosyalizasyon. Adorno bu çözümlemesiyle sadece ilk sosyalizasyonu dikkate almaktadır.

Adorno'nun ardından Lorenzer ve König bu konuda daha ileri çalışmalar yaparlar.

Vamik Volkan'ın ileriye götürmeye çalıştığı konu da budur.

Politik olayların önemli psikolojik yanları vardır. Uluslar arası sorunların çözümünde, her ülkenin kendi içindeki sorunların çözümünde bu psikolojik yan dikkate alınmalıdır. Diplomasi, psikolojiyi dikkate almazsa, başarılı olamaz.

Bu psikolojiyi birkaç bölüme ayırmak mümkündür: bireyin, örgütün ve kitlenin psikolojisi vardır.

Bu konuda Almanya'da Kızıl Ordu Fraksiyonu'nun hapisteki üyeleriyle uzun söyleşiler yapan psikologların ulaştıkları sonuçlar özellikle ilginçtir. Militan kadrosu sempatizanlarıyla birlikte 300'ü geçmeyen bu örgüt, ülke tarihinde büyük öneme sahiptir, çünkü, Naziler döneminde halkın gösteremediği direnişi başka koşullarda temsil etmektedir.

Birgit Hogefeld örgüt içinde çoğunlukta olan kadın militanlardan bir tanesi... Kendisi üst düzey bir yöneticiyi öldürdüğü zaman, papaz olan babası evde kutlama partisi veriyor: "Ben yapamadım, ama kızım yaptı!"

Ailenin duyduğu büyük yetersizlik, bilinçsiz biçimde çocuğa da aktarılmış...

Vamik Volkan bu ve başka örneklerden hareketle özellikle devletlerin başına dert olan örgütlerin psikolojilerini çözümlemeye çalışır. Bu örgütlerin tabanlarını psikolojik olarak anlamaya çalışır. Anladıktan sonra bunlara karşı ne gibi taktikler kullanılabileceği daha iyi düşünülebilir.

Türkiye'nin de içinde bulunduğu devletlerin konuya büyük ilgi göstereceklerini tahmin etmek zor olmasa gerek...

Ne ki, Vamik Volkan da kendi öncellerinin çerçevesinden fazla çıkamaz.

Söz konusu kitabındaki Atatürk ve Abdullah Öcalan incelemelerinde, kişilerin bugünkü özelliklerini yaşanılmış olan çocukluğa bağlar. İnsanların iki sosyalizasyon yaşadıklarını ve yetişkin yaştaki özelliklerinin büyük oranda çocukluklarına bağlanamayacağını -düşünmez demeyeyim, mutlaka düşünür- ama konunun içinden çıkamaz.

Konunun içinden çıkmak da kolay değil, çünkü kişiyi belirleyen çok sayıda faktör var. Kitleyi ele aldığınızda ise durum daha da zor.

Bir de bilinçaltı olayı var. Kişilerin bilinçaltının yanı sıra örgütlerin ve hatta bütün bir halkın bilinçaltı var.

Farkında olunmayan ama yaşanan korkular, bastırılmış istekler var.

Bilinçaltının okunması ve bununla ilgili teknikler (Tiefenhermeneutik) konusunda Lorenzer'in önemli yapıtları vardır.

Türkiye'de 68 hareketinin bilinçsiz olarak toplumun hakim paradigmasını nasıl ürettiği konusunda bir dönem çalıştım. Konuyu doktora konusu olarak kabul eden bir profesör de buldum ama, kullanılacak yöntem gereği, Türkçe okuyabilen ve konuyla ilgilenen bir profesör daha bulmam gerekiyordu. Bulamadım ve konu da yattı maalesef...

Vamik Volkan'ın analizlerinde neden fazla ileriye gidemediği ama bu haliyle bile hükümetler tarafından sürekli arandığı konusu üzerinde gelecek yazıda durmaya çalışacağım.

POLİTİK PSİKOLOJİ (1)

Geschrieben von: Erkiner

Samstag, den 28. August 2010 um 16:27 Uhr -

Bitirirken şunu da belirtmek gerekir: politik psikolojinin büyük isimlerinden bir tanesi Frantz Fanon'dur. Sömürge halkının mücadelesinin onu psikolojik olarak nasıl değiştirdiğini anlatmıştır. Okura **Toprağın Lanetlileri** ya da Almanca adıyla **Die Verdammten dieser Erde** kitabını okumasını öneririm.